

Tietoa henkilötietojen käsittelystä *Muuttuva väestö – Väestökehityksen vaikutukset varhaiskasvatukseen ja esi- ja perusopetukseen, osatutkimus 3: Lasten ja nuorten kuuleminen: Yhdenvertaisuus, lasten oikeudet ja lapsivaikutusten arviointi-tutkimuksessa*

Muuttuva väestö – Väestökehityksen vaikutukset varhaiskasvatukseen ja esi- ja perusopetukseen, osatutkimus 3: Lasten ja nuorten kuuleminen: Yhdenvertaisuus, lasten oikeudet ja lapsivaikutusten arviointi-tutkimuksessa käytetään aineistona henkilötietoja. Tämän selosteen tarkoitus on antaa tietoa käsiteltävistä henkilötiedoista sekä siitä, mistä henkilötiedot ovat peräisin ja miten niitä käytetään tutkimuksessa. Selosteen lopussa kerrotaan tarkemmin, mitä oikeuksia rekisteröidyillä on.

Tutkimukseen osallistuminen ja henkilötietojen antaminen on vapaaehtoista. Sinuun ei kohdistu mitään negatiivista seuraamusta, jos et osallistu tutkimukseen tai jos keskeytät osallistumisesi tutkimukseen.

1. Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Helsingin yliopisto
Osoite: PL 3 (Fabianinkatu 33), 00014 Helsingin yliopisto

2. Yhteyshenkilö ja vastuullinen tutkija

Yhteyshenkilö tutkimusta koskevissa asioissa:
Nimi: Veronica Salovaara
Tiedekunta/osasto/yksikkö: Kasvatustieteellinen tiedekunta, Kasvatustieteiden osasto
Osoite: PL9 (Siltavuorenpenger 1B), 00140 Helsingin yliopisto
Puhelinnumero: 0294120539
Sähköpostiosoite: veronica.salovaara@helsinki.fi

Vastuullinen tutkija:
Nimi: Mirjam Kalland
Osoite: PL 9 (Siltavuorenpenger 5A), 00140 Helsingin yliopisto
Puhelinnumero: 050 448 2222
Sähköpostiosoite: mirjam.kalland@helsinki.fi

3. Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Helsingin yliopiston tietosuojavastaavaan saa yhteyden sähköpostiosoitteesta tietosuoja@helsinki.fi.

4. Kuvaus tutkimushankkeesta ja henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Tutkimuksessa kuullaan lasten ja nuorten näkemyksiä väestönmuutoksen vaikutuksista, siitä johtuvista palveluverkon muutoksista ja arjen rakentumisesta. Analysoidaan millaisia vaihtoehtoja lapset ja nuoret näkevät opetuksen järjestämiselle ja millä tavalla palvelujärjestelmä voi parhaiten tukea lasten ja nuorten hyvinvointia.

Tutkimushanke tuottaa hallinnon kehittämistä tukevaa tietoa ja toimenpidesuosituksia, jotka tukevat varhaiskasvatuksen ja esi- sekä perusopetuksen yhdenvertaista järjestämistä, palvelujen saatavuutta sekä lapsen oikeuksien ja sivistyksellisten oikeuksien toteutumista ja toteutumisen seuranta kaikkialla Suomessa. Lisäksi tutkimushankkeessa valmistellaan ehdotus lapsivaikutusten arvioinnin kriteeristöä ja toteutuksesta väestökehityksen aiheuttamissa muutoksissa sekä kunnallisella että valtakunnallisella tasolla.

Tutkimuksesta valmistuu myös tieteellisiä julkaisuja, joiden kautta jaetaan uutta tietoa. Aiheesta pidetään myös esityksiä ja annetaan opetusta.

Tutkimusaineisto muodostuu osallistujien täyttämistä taustalomakkeista ja ryhmän yhteisistä keskusteluista, teksteistä ja piirrustuksista.

5. Mitä tietoja tutkimusaineisto sisältää

Osallistujilta (lapsilta ja nuorilta) kerätään seuraavat henkilötiedot taustalomakkeen kautta: ikä, sukupuoli, kotikunta, päiväkotimatkan/koulumatkan pituus, asumisjärjestelyt ja kielitaito.

Työpajassa osallistujien näkemyksiä kirjataan paperille tutkimuksen teemoista (oppimisympäristö (koulutilat, opetuksen järjestäminen), koulumatkat, vapaa-aika ja harrastukset (aamupäivä- ja iltapäivätoiminta sekä vapaa-aika ja harrastukset koulun yhteydessä), osallisuus ja hyvinvointi (tuen saaminen, päiväkodin/esikoulun/koulun aikuiset ja oppilashuolto). Osallistujat osallistuvat tähän kirjaaamiseen kykyjensä ja halujensa mukaisesti.

Osallistujien huoltajilta kerätään alaikäisen huollettavan suostumusta varten seuraavat tiedot: lapsen nimi, huoltajan nimi ja paikkakunta.

6. Mistä lähteistä henkilötietoja kerätään

Kuuleminen suoritetaan työpajana 5–7 hengen ryhmässä, jossa lapset ja nuoret saavat keskustella heille tärkeistä aiheista, teemana oppimisympäristö (koulutilat, opetuksen järjestäminen), koulumatkat, vapaa-aika ja harrastukset (aamupäivä- ja iltapäivätoiminta sekä vapaa-aika ja harrastukset koulun yhteydessä), osallisuus ja hyvinvointi (tuen saaminen,

päiväkodin/esikoulun/koulun aikuiset ja oppilashuolto).

Osallistujien huoltajilta henkilötiedot (lapsen nimi, huoltajan nimi ja paikkakunta) kerätään suostumuslomakkeen kautta, jossa huoltaja antaa suostumuksensa alaikäisen huolettavan osallistumisesta tutkimukseen.

Osallistujien henkilötiedot (ikä, sukupuoli, kotikunta, päiväkotimatkan/koulumatkan pituus, asumisjärjestelyt ja kielitaito) kerätään osallistujilta (lapsilta ja nuorilta) taustalomakkeen kautta.

7. Arkaluonteiset henkilötiedot

Tutkimuksessa ei käsitellä tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaisia erityisiä henkilötietoryhmiä (eli arkaluonteisia henkilötietoja).

8. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietoja käsitellään seuraavalla yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisella perusteella:

- yleistä etua koskeva tehtävä:
- tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi (tietosuojalain 4 §:n 3 kohta)
 - tutkimusaineistojen ja kulttuuriperintöaineistojen arkistointi (tietosuojalain 4 §:n 4 kohta)
 - tutkittavan suostumus
 - rekisterinpitäjän lakisääteisen veloitteen noudattaminen
 - rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttaminen mikä oikeutettu etu on kyseessä:

Jos henkilötietojen käsittely perustuu tutkittavan suostumukseen, tutkittavalla on koska tahansa oikeus peruuttaa suostumuksensa. Suostumuksen peruminen ei vaikuta ennen peruuttamista suoritettujen käsittelyjen lainmukaisuuteen.

9. Tietojen vastaanottajat

Henkilötietoja ei siirretä HY:n tutkimusryhmän ulkopuolelle tutkimusryhmän ulkopuolisiin tarkoituksiin. Tutkimuksen yhteydessä voidaan kuitenkin käyttää palveluntarjoajia, kuten simultaanitulkkausta tai kääntäjää. Tällaiset palveluntarjoajat käsittelevät henkilötietoja ainoastaan rekisterinpitäjän määrittämiin tarkoituksiin ja antamien ohjeiden mukaisesti.

10. Tietojen siirto Euroopan talousalueen ulkopuolelle

Henkilötietoja ei siirretä Euroopan talousalueen ulkopuolelle.

11. Automatisoitu päätöksenteko

Tutkimuksessa ei tehdä automaattisia päätöksiä, joilla on merkittävä vaikutus tutkittaviin.

12. Henkilötietojen suojaus

Tutkimusaineistoon sisältyviä henkilötietoja käsitellään ja säilytetään suojattuna niin, että ainoastaan niitä tarvitsevat henkilöt pääsevät tarkastelemaan tietoja.

Tietojärjestelmissä käsiteltäviä tietoja suojataan seuraavilla tavoilla:

- käyttäjätunnus ja salasana
- käytön rekisteröinti/lokitus
- kulunvalvonta
- salaus/kryptaus
- kaksivaiheinen tunnistautuminen
- muu, mikä:

Manuaalisen aineiston suojaaminen: Manuaalinen aineisto säilytetään yliopiston tiloissa, tutkimusryhmän jäsenen lukitussa huoneessa olevassa lukitussa kaapissa.

Suorien tunnistetietojen käsittely:

- Rekisterinpitäjä kerää henkilötiedot ilman suoria tunnistetietoja
- Suorat tunnistetiedot poistetaan analysointivaiheessa ja säilytetään erillään analysoitavasta tutkimusaineistosta
- Aineisto analysoidaan suoraan tunnistetiedoin, koska (peruste suorien tunnistetietojen säilyttämiselle):

13. Henkilötietojen käsittelyn kesto tässä tutkimuksessa

Manuaalinen aineisto säilytetään yliopiston tiloissa, lukitussa huoneessa olevassa lukitussa kaapissa. Tunnistetiedot säilytetään korkeintaan viisi vuotta tutkimushankkeen loppumisen jälkeen.

14. Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

- Tutkimusaineisto hävitetään
- Tutkimusaineisto säilytetään tämän tutkimuksen tulosten luotettavuuden arvioimista varten:
 - ilman suoria tunnistetietoja tunnistetiedoin
- Tutkimusaineisto säilytetään myöhempää, yhteensopivaa tieteellistä tutkimusta varten tietosuojasetuksen vaatimusten mukaisesti:
 - ilman suoria tunnistetietoja tunnistetiedoin

Tutkimusaineiston säilytys perustuu tietosuojasetuksen 5 artiklan 1 kohdan b ja e alakohtiin.

Ennen uutta tutkimuskäyttöä rekisterinpitäjä varmistaa, että uusi tutkimuskäyttö on yhteensopivaa aineiston alkuperäisen käyttötarkoituksen kanssa asetuksen vaatimusten mukaisesti. Tutkimusaineiston uudesta tutkimuskäytöstä lähetetään rekisteröidylle uusi tietosuojailmoitus, paitsi jos rekisterinpitäjä ei enää pysty tunnistamaan rekisteröityjä tutkimusaineistosta.

Uudesta tutkimuksesta ei voida lähettää ilmoitusta rekisteröidylle myöskään silloin, jos tietojen toimittaminen olisi mahdotonta tai kohtuuttoman vaivalloista tai jos se estäisi tai vaikeuttaisi suuresti tutkimustarkoitusten saavuttamista (tietosuoja-asetuksen 14 artiklan 5 kohdan b alakohta).

Tunnistetiedot säilytetään korkeintaan viisi vuotta tutkimushankkeen loppumisen jälkeen.

15. Mitä oikeuksia rekisteröidyllä on ja oikeuksista poikkeaminen

Yhteyshenkilö tutkittavan oikeuksiin liittyvissä asioissa on tämän ilmoituksen kohdassa 2 mainittu henkilö.

Rekisteröidyn oikeudet

Tietosuoja-asetuksen mukaan rekisteröidyllä on oikeus:

- saada pääsy tietoihin
- oikaista tietoja
- poistaa tiedot ja tulla unohdetuksi
- rajoittaa tietojen käsittelyä
- siirtää tiedot järjestelmästä toiseen
- vastustaa tietojen käsittelyä
- olla joutumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi.

Rekisteröity ei kuitenkaan voi käyttää kaikkia oikeuksia kaikissa tilanteissa. Tilanteeseen vaikuttaa esimerkiksi se, millä perusteella henkilötietoja käsitellään.

Tarkempaa tietoa rekisteröidyn oikeuksista eri tilanteissa löytyy tietosuojavaikuttetun verkkosivuilta: <https://tietosuoja.fi/rekisteroidyn-oikeudet-eri-tilanteissa>

Oikeuksien soveltuminen

Jos henkilötietojen käsittely tutkimuksessa ei edellytä rekisteröidyn tunnistamista eikä rekisterinpitäjä pysty tunnistamaan rekisteröityä, oikeutta tietojen tarkastamiseen, oikaisuun, poistoon, käsittelyn rajoittamiseen, ilmoitusvelvollisuuteen ja siirtämiseen ei sovelleta, ellei rekisteröidy anna tunnistamisen mahdollistavia lisätietoja (tietosuoja-asetuksen 11 artikla).

Oikeuksista poikkeaminen

Tietosuoja-asetus ja Suomen tietosuojalaki mahdollistavat tietyistä rekisteröidyn oikeuksista poikkeamisen silloin, kun henkilötietoja käsitellään tieteellisessä tutkimuksessa ja oikeuksien toteuttaminen estäisi tai vaikeuttaisi suuresti käsittelyn tarkoitusten saavuttamista.

Tarvetta poiketa rekisteröidyn oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Valitusoikeus

Sinulla on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli katsot, että henkilötietojesi käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä.

Yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Käyntiosoite: Ratapihantie 9, 6. krs, 00520 Helsinki

Postiosoite: PL 800, 00521 Helsinki

Vaihde: 029 56 66700

Faksi: 029 56 66735

Sähköposti: tietosuoja(at)om.fi